

Vergaderjaar 2015–2016

34 215

EU-voorstel: Europese Migratieagenda COM(2015)240¹

32 317

JBZ-Raad

U²

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 25 maart 2016

De vaste commissie voor Immigratie & Asiel/JBZ-Raad³ (I&A/JBZ) heeft op 1 maart 2016 een mondeling overleg gevoerd met Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie over:

- **de uitkomst van de JBZ-Raad van 25 februari 2016 (concept-versie);**
- **de algemene benadering tijdens de JBZ-Raad van 25 februari 2016 van het voorstel inzake het aanscherpen van de controles aan de hand van relevante databanken aan de buitengrenzen;**
- **de Commissiemededeling inzake de stand van zaken van de implementatie van de prioritaire maatregelen uit de Europese Migratieagenda (COM(2016)85);**
- **het voorstel Raadsbesluit tot vaststelling van het standpunt dat namens de Europese Unie in het Gemengd Comité overname moet worden ingenomen over de overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Turkije inzake de overname van personen die zonder vergunning op het grondgebied verblijven (COM(2016)72);**
- **het uitvoeringsbesluit van de Raad inzake de tijdelijke opschorting van de herplaatsing van 30% van de verzoekers die aan Oostenrijk zijn toegewezen op grond van Besluit (EU) 2015/1601 van de Raad tot vaststelling van voorlopige maatregelen op het gebied van internationale bescherming ten gunste van Italië en Griekenland (COM(2016)80);**
- **het voorstel voor een verordening inzake de Europese Grens- en Kustwacht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2007/2004, Verordening (EG) nr. 863/2007 en Raadsbesluit 2005/267/EG (E150047);**

¹ Zie dossier E150010 op www.europapoort.nl.

² De letter U heeft alleen betrekking op 34 215.

³ Samenstelling:

Engels (D66), Ruers (SP), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Strik (GL) (*vicevoorzitter*), Knip (VVD), Beuving (PvdA), Popken (PVV), Swagerman (VVD), Schrijver (PvdA), Gerkens (SP), Bikker (CU), Bredenoord (D66), Van Dijk (SGP), Knapen (CDA), Markuszower (PVV) (*voorzitter*), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Stienen (D66), Teunissen (PvdD), Van Weerdenburg (PVV), Wezel (SP)

– **de Commissiemededeling: Een Europese migratieagenda (E150010).**

Van het overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad (I&A/ JBZ),
Markuszower

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad (I&A/ JBZ),
Van Dooren

Voorzitter: Strik
Griffier: Van Dooren

Aanwezig zijn dertien leden der Kamer, te weten: Van Bijsterveld, Duthler, Ten Hoeve, Knip, Oomen-Ruijten, Rombouts, Van Rooijen, Schrijver, Stienen, Strik, Swagerman, Van Weerdenburg en Wezel,

en Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie.

Aanvang 15.00 uur.

De **voorzitter**: Ik heet u, Staatssecretaris Dijkhoff, van harte welkom. Fijn dat u voor dit overleg de tijd hebt gevonden. We zien u overal rondrennen, zien u op tv en horen u op de radio. We weten hoe druk het nu is. Het is goed om na het schriftelijke overleg nu ook mondeling wat uit te wisselen.

Een aantal leden moet wat vroeger weg. We zullen de Staatssecretaris bij de beantwoording verzoeken om voorrang te geven aan hun vragen. We gaan het rondje langs.

De heer **Knip** (VVD): Hoe gaat het met de vormgeving van de buitengrenzen van de Unie?

De heer **Schrijver** (PvdA): Er zijn natuurlijk ontzettend veel vragen te stellen, maar mijn vraag aan de Staatssecretaris is: hoe ziet u de rol van de Europese Unie als zodanig in de migratieagenda, bij de reallocatie? Lukt het om als «Europa van de 28» iets te doen, of is het toch maar beter om heel pragmatisch in te zetten op ad-hoccoalities, bijvoorbeeld in Schengenverband of in wat voor groep van landen ook?

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Het allergrootste probleem lijkt op dit ogenblik bij Griekenland te liggen. Wat voor mogelijkheden zijn er nu? En waartoe zijn wij en andere landen bereid om dit heel concrete probleem aan te pakken?

Mevrouw **Duthler** (VVD): Ik heb een korte vraag: hoe zit het met de cijfers?

De **voorzitter**: Dat is wel een heel algemene vraag!

Mevrouw **Duthler** (VVD): Het is volgens mij wel bekend naar welke cijfers ik vraag, namelijk die 53.000 of 98.000.

De **voorzitter**: Mijnheer Swagerman, uw fractie heeft al twee vragen gesteld, maar misschien hebt u nog een aanvullende vraag.

De heer **Swagerman** (VVD): Ik heb nog een korte vraag. De heer Knip heeft gevraagd naar de buitengrenzen. Ik vraag de Staatssecretaris naar zijn inschatting van de kans op herinvoering van controles aan de binnengrenzen. En wat betekent dat economisch gezien?

Mevrouw **Van Weerdenburg** (PVV): Ik sluit allereerst aan op de vraag van mevrouw Duthler over de cijfers. Ook wij zijn daar heel benieuwd naar. Wat is de invloed daarvan op het draagvlak in Nederland? Hoe denkt de Staatssecretaris dat die verbetert of verslechtert met de nieuwe raming? We hebben ook een vraag over de onderhandelingen met Turkije. We willen graag een heel korte opsomming horen van de concrete acties en maatregelen die Turkije tot nu toe heeft genomen en die het vertrouwen zouden moeten rechtvaardigen dat er een voor alle partijen acceptabele

deal uit gaat komen. Er lijkt namelijk weinig progressie in de gesprekken te zitten.

In dat verband wil ik ook het volgende nog weten. Angela Merkel heeft afgelopen zondag nog gezegd dat er geen plan B is. Althans, zij heeft geen plan B. De oplossing is: de grenzen met Turkije sluiten, daaraan werken en net zolang met Turkije onderhandelen totdat dat gelukt is. Heeft de Nederlandse regering wél een plan B? Zo nee, wat is de deadline voor de deal met Turkije? Komt er een moment dat de Nederlandse regering zegt: we praten nu al heel lang, maar er is geen merkbaar resultaat en de instroom in Griekenland is net zo hoog als of nog hoger dan eerst het geval was, dus we stoppen nu? Het is nu winter. Er komen nog steeds schrikbarend veel migranten aan op de Griekse kust. Is er een moment, een punt waarop de Nederlandse regering zegt: er is geen progressie, dus we stoppen nu en we bedenken een plan B?

Mevrouw **Wezel** (SP): Kan de Staatssecretaris vertellen waar Europa nu staat? Is er zicht op een EU-aanpak? En hoe zit Nederland hierin? Wat is de scope van de Nederlandse regering?

Mevrouw **Stienen** (D66): Allereerst wil ik de Staatssecretaris graag complimenten geven, want zijn taak lijkt me een van de moeilijkste binnen het huidige kabinet. Namens mijn fractie: complimenten voor het harde en moeilijke werk dat u binnen en buiten en zeker ook in het kader van het EU-voorzitterschap te verrichten hebt. Alle ogen zijn gericht op deze Staatssecretaris. Zijn eigen partijleider heeft nogal harde deadlines gesteld. Althans, het is de premier, maar ik vraag me altijd af of het premier of partijleider is. Maar goed, laat ik het zo stellen: de regering heeft harde deadlines gesteld. Daar ben ik wel benieuwd naar. Ik sluit me zowaar aan bij de vragen van de PVV over Turkije. Het lijkt wel alsof de toverformule «Turkije» is. Ik ben weliswaar geen wiskundige, maar het lijkt me dat een aantal variabelen in die formule zo onzeker is dat ik me afvraag of de uitkomst inderdaad de gewenste uitkomst zal zijn. Mijn fractie vindt het ook interessant om te weten of het 0 zal zijn, of 50.000, of 90.000.

Mijn volgende vraag is of de Staatssecretaris kan inschatten of de Europese migratieagenda betekenis heeft voor het huidige asielwetgevingsstelsel. Komt er nieuwe wetgeving aan? Dat vind ik relevant voor ons als Eerste Kamer.

Ik noem heel specifiek nog twee dingen. Het eerste betreft de rol van de NAVO. Die is nu ineens ook betrokken bij de problematiek rond de Middellandse Zee. Hoe zit het bijvoorbeeld met de NAVO-verdragsverplichtingen in relatie tot mensenrechten en non-refoulement? Voor het tweede ga ik even terug naar het binnenland. Er zijn wat verontrustende rapporten uitgekomen, van het College voor de Rechten van de Mens en van de Kinderombudsman, over de situatie in de opvang, heel specifiek over kinderen en minderjarigen en wat er allemaal met hen gebeurt.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Ik sluit me aan bij de woorden van waardering voor de manier waarop de Staatssecretaris zijn werk uitvoert. Alle respect daarvoor! Het is een heel moeilijke klus.

Ik heb een paar vragen. Mijn eerste vraag, over Turkije, is hier eerder ook al gesteld. Als ik het goed heb, komt er een nieuwe top met Turkije. Welke afspraken zullen daar worden gemaakt? En welk effect heeft het nieuwe akkoord over Syrië dat is gesloten tussen de Russen en de Amerikanen? Had Europa daar nog een rol in? Ik heb het gevoel dat dat niet echt het geval was. Welke consequenties heeft dat akkoord voor de doorstroom van mensen vanuit Syrië naar Turkije? Dus welke afspraken zullen worden gemaakt op de komende Europese top?

Mijn tweede vraag gaat over de Frontex-verordening. Deze verordening wordt nu gerepareerd, maar een jaar of twaalf geleden is er ook al eens een voorstel geweest om de buitengrensbewaking door Frontex te laten regelen. Hoe staat het daar precies mee? Zijn daar goede afspraken over te maken?

Ik kom op mijn derde vraag. Als je mensen niet tegenhoudt aan de Europese buitengrenzen, dan zadel je Griekenland dus op met alle problemen. En ze kunnen ook niet vanuit Griekenland doorreizen, omdat een aantal landen – ik noem niet alleen EU-lidstaat Oostenrijk, maar ook een kandidaat-lidstaat als Macedonië – beleid dat op Europees niveau uitgevoerd zou moeten worden, behoorlijk frustreren. Hoe gaat men daarmee om in de verschillende Raden? Ik doel met name ook op het standpunt van Oostenrijk, waarover de Duitse bondskanselier zeer «uit haar huisje» is.

Mijn vierde vraag is: hoe staat het met de reallocatie van de vluchtelingen? Daarover waren getallen afgesproken. De Britse regering heeft er maar een handjevol geaccepteerd. Zijn er nog andere landen waarmee betere afspraken moeten worden gemaakt? Hoe kan de Staatssecretaris dit bereiken?

De **voorzitter**: Kunt u het nog bijbenen, mijnheer de Staatssecretaris?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: We schrijven.

De **voorzitter**: Dan gaan we gewoon verder.

De heer **Rombouts** (CDA): Ik wil een vraag van andere orde stellen, maar niet dan nadat ook ik mijn respect heb uitgesproken. Ik heb dit de Staatssecretaris ook anderszins al eens laten merken. Het is een moeilijke job en hij doet het kranig en goed.

Mijn vraag is deze: is het niet tijd om het systeem waarmee we in Nederland de vluchtelingen opvangen, volledig te laten kantelen, van centraal geregisseerd naar decentraal georganiseerd? Ik geloof daar heilig in. Ik heb hier al maanden met mijn collega-burgemeesters over gesproken. Twee van hen hebben in de afgelopen weken veel aandacht gekregen. Volgens mij hebben zij bij de Staatssecretaris ook al enigszins gehoor gevonden, namelijk op het punt van de wat kleinschaligere opvang. Een hoogleraar zei mij een tijdje terug – het ging niet over dit onderwerp – dat hij na jarenlange studie tot de conclusie was gekomen dat bestuurders nogal schieten in het bedenken van systemen die niet aansluiten bij de leefwereld van burgers. Dat reken ik mezelf overigens ook aan. Laat ik dit toepassen op de wijze waarop we in Nederland al decennialang hiermee bezig zijn. Ik heb nog meegemaakt dat de heer Lubbers voor eenzelfde probleem werd gesteld: 50.000 asielzoekers per jaar. Hij trommelde het IPO en de VNG bij elkaar in de Trêveszaal met het verzoek om hem te komen helpen. We zijn geschoten in een systeem van een centraal orgaan, het COA, dat dan met rijksambtenaren het probleem gaat oplossen in de diverse regio's, steden en dorpen in ons land. Moeten we het systeem niet gaan kantelen naar decentraal?

Natuurlijk heeft het Rijk een aantal verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld ten aanzien van het quotum dat we willen binnenlaten, de status van mensen en de procedures, maar moeten we de wijze van opvang niet kantelen naar decentraal? Dan nemen gemeenten, steden en dorpen naar rato hun aandeel op. Dan weten ze meteen al dat ze na niet na een paar jaar statushouders krijgen, maar alleen op dat moment een aantal vluchtelingen voor wie ze moeten zorgen. Dat kunnen ze dan met hun eigen vrijwilligers, welzijnswerkers en beveiligers doen. Misschien kunnen ze dat zelfs tegen lagere kosten doen dan als dit op rijksniveau wordt georganiseerd, omdat ze dan werken met lokale aannemers en de lokale omstandigheden kennen.

Wil de Staatssecretaris hier eens op reageren? Je kunt op dit punt natuurlijk niet zomaar even een toezegging doen in een mondeling overleg of dit zomaar even regelen, maar wil de Staatssecretaris wel reageren op de gedachte dat we er misschien wel aan toe zijn om in de komende jaren het systeem te kantelen van centraal naar decentraal?

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Mijn eerste vraag is dezelfde vraag. Ik was vorige week even in het buitenland, maar toch trof het initiatief van de burgemeesters van, als ik het goed heb, Heusden en Boxtel mij bijzonder. Ik kom zelf uit Drunen, gemeente Heusden. Ik ken de burgemeester ook heel goed. Ik vond het een goed initiatief. Ik begrijp dat aanvankelijk het COA heel kritisch was, maar inmiddels enigszins erover aan het nadenken is of dit misschien toch ook een aanpak is. Collega Rombouts wees al op wat burgemeesters heel duidelijk hebben aangegeven. In Brabant – ik ken die omgeving heel goed – is men, zoals bekend, soms erg kritisch over de opvang, vooral als het massale opvang betreft. Des te opvallender is het dat de opvang in een kleinere context heel menselijk en «diep gedragen» wordt georganiseerd, met bijvoorbeeld veel vrijwilligers. We moeten de Staatssecretaris dus toch vragen of hij naast tot dusver alleen de grote opvang, die door de plotseling optredende problematiek eigenlijk onvermijdelijk is, niet als pendant ook aan kleinschalige opvang kan doen. Ik vraag dit ook omdat we weten hoe het bijvoorbeeld in Nijmegen gaat. Ik weet niet precies hoe het zit, maar de massale opvang daar is tijdelijk; dat terrein moet straks gewoon weer een vakantiepark, camping of iets dergelijks worden. Dan zul je toch naar een gespreide, «uitgedeelde» opvang moeten? Zijn dan niet juist die kleinere centra de aangewezen mogelijkheid om die massale tijdelijke opvang, waarvan ik me kan voorstellen dat die nodig is, als het ware goed te begeleiden? Dat was mijn eerste vraag, en verder sluit ik me aan bij de onderbouwing van collega Rombouts.

Ik heb nog twee andere vragen. De eerste is een heel korte vraag, een vraag die misschien wel bij iedereen leeft: hoe zit het met de zesweken-termijn van onze premier, dus niet van de partijleider maar van de premier?

Mijn laatste vraag gaat over Frontex. Ik heb me daar nog niet zo erg in verdiept. Ik zal dat in het kader van de Algemene Europese Beschouwingen volgende week misschien nog wel doen, omdat ik woordvoerder op dat terrein ben. Ik vind het echt onbegrijpelijk. Mevrouw Oomen wees er net ook al op dat het al heel lang loopt. We willen de buitengrenzen controleren, bewaken of welk woord we daar ook voor willen gebruiken, met name om voor de mensen in hun omstandigheden rampen te beperken of te voorkomen. Hoe kan het dat we niet met zijn allen in staat zijn om Frontex heel snel heel sterk te bemensen, met alle financiële middelen die daarvoor nodig zijn? Ik heb het gevoel dat we daar met een grote boog omheen lopen en daardoor het probleem alleen maar veel groter maken, met alle menselijke drama's van dien. We kunnen het allemaal hebben over Turkije – dan heb ik het nog niet eens over de reallocatie, wat ook een drama is – maar als we niet eens in staat zijn om met Frontex een eerste signaal te geven dat we op een of andere manier het probleem willen indammen, dan houdt het voor mij eigenlijk al op. Wat wil het voorzitterschap op dit punt, misschien op de kortst mogelijke termijn, bereiken?

Mevrouw **Van Bijsterveld** (CDA): Ik ben heel benieuwd naar de antwoorden van de Staatssecretaris op alle gestelde vragen.

De **voorzitter**: Als woordvoerder van de GroenLinks-fractie wil ik er nog wat vragen aan toevoegen. Ook mijn complimenten voor de rust en onverstoorbaarheid van de Staatssecretaris. Dat is heel belangrijk in deze hectische tijden.

Ik heb een vraag over Turkije. Dat is al het grootste opvangland, met 2,2 miljoen vluchtelingen. Bij het spreken over een deal is de steun aan Turkije steeds voorwaardelijk: eerst moet een reductie plaatsvinden en pas dan gaan we ondersteunen. Ik wil graag wat meer daarover weten. Het is heel belangrijk om nu al de omstandigheden zo snel mogelijk te verbeteren. Dat zal dan ook eerder leiden tot reductie. Wat kunnen we verwachten van de hervestiging? Het is op vrijwillige basis. Het hervestigingcijfer van 20.000 dat voor twee jaar is afgesproken, is niet echt heel hoopgevend. Verwacht de Staatssecretaris daar nog meer van? We moeten de druk voor Turkije zien te verlichten, zeker nu het de grenzen dichthoudt voor nieuwe Syrische vluchtelingen. Het is dus een beetje een kip-eiverhaal met betrekking tot de ondersteuning.

Ik heb ook vragen over Griekenland. De mensen die nu vastzitten bij de Macedonische grens zijn degenen die niet via reallocatie kunnen worden herverdeeld, tenzij ze Syriërs zijn, en er nu niet doorkomen. Ze zijn afhankelijk van een asielpcedure in Griekenland. In hoeverre wordt Griekenland ondersteund om die mensen toegang tot een asielpcedure te verlenen? Verder ben ik, eerlijk gezegd, nogal verbijsterd over het idee dat weer Dublinoverdrachten naar Griekenland zouden moeten kunnen plaatsvinden. Hoe ziet de Staatssecretaris dat voor zich? In hoeverre meent de Staatssecretaris, samen met de Commissie, dat Griekenland nu al aan de voorwaarden voldoet? En hoe zou Griekenland al die overdrachten terug naar Griekenland moeten aankunnen?

Tot slot heb ik vragen over Nederland. Eén vraag gaat over de beslistermijnen, die nu worden verlengd omdat er niet op tijd kan worden beslist volgens de huidige beslistermijnen. Kan de Staatssecretaris zich niet nog iets meer inspannen om toch meer beslissingen te nemen? Ik hoor veel over oud-studenten die voor een paar maanden worden aangenomen en dan weer op straat belanden omdat er anders een vast dienstverband zou moeten volgen. Er worden dus steeds weer nieuwe cohorten IND-mensen aangenomen en geschoold. Ik zie de Staatssecretaris nee schudden, dus ik hoop op een heel geruststellend antwoord, namelijk dat dit niet het geval is. We hebben kwaliteit en ervaring heel hard nodig.

Mijn laatste vraag aan de Staatssecretaris betreft een sluitende aanpak om mensen zo snel mogelijk aan scholing en arbeid te helpen. Wat gaat hij doen om ervoor te zorgen dat mensen nu niet twee jaar gaan zitten wachten, maar dat ze meteen worden geholpen? Er was een interministeriële werkgroep. Hoe staat het daarmee? In hoeverre werkt de Staatssecretaris aan een integrale aanpak samen met Sociale Zaken en OCW, zodat we zo min mogelijk tijd verliezen met de integratie van deze mensen? Ik zet mijn voorzitterspet weer op. Staatssecretaris, kunt u beginnen met het beantwoorden van de vragen van mevrouw Van Weerdenburg, die als eerste weg moet?

Staatssecretaris Dijkhoff: Ja, dat zal ik doen. Ik heb steeds meegeschreven. Er zat echter ook wat water onder het theekopje, zodat ik wel wat tekst kwijt ben. Ik doe mijn best.

Mevrouw Van Weerdenburg had het over een nieuwe raming van de cijfers. Er is geen nieuwe raming. Elk jaar wordt er een raming gemaakt. Er is een raming van het afgelopen najaar, die in november of december ambtelijk is vastgesteld. Daarin werd gesteld: als je niks doet, als je alles op zijn beloop laat, dan moet je rekenen met zo'n 93.600 mensen die instromen. Dat is dan input voor politieke besluitvorming. Je kunt zeggen: we accepteren dat en gaan geld zoeken. Je kunt ook zeggen: dat is niet acceptabel, dat is te veel voor Nederland in een jaar tijd, en dus gaan we dat niet doen. Vervolgens neem je een besluit en moet je er politiek ook aan committeren om besluiten te nemen en maatregelen te treffen om te voorkomen dat de instroom hoger wordt.

Het kabinet heeft de instroom geraamd op 58.000, niet omdat het dat een mooi aantal vond, maar omdat dat het aantal van vorig jaar was. Het

eerste streven is om in ieder geval dat aantal niet te overstijgen. Het doel is om het nog lager te laten zijn. Vorig jaar hebben we niet het doel gehad om een hoge instroom te hebben. Toen werden we verrast. Operationeel zegt men nu: fijn dat u die maatregelen neemt. Ik vind het een kwestie van verstandig besturen. Intern zeg ik weleens: stel je voor dat in de tweede week van januari dit kabinet valt op een heel ander dossier en er een kabinet komt dat het wel allemaal fantastisch vindt – «hoe meer, hoe beter» – dan moet je daar wel operationeel op voorbereid zijn. Operationeel wordt dus bekeken hoe het werkt, waar je wat zou moeten doen. In het bestuursakkoord hebben we afspraken gemaakt over aantallen. Even voor de duidelijkheid: als het bestuursakkoord helemaal goed wordt uitgevoerd, dan is dat nog niet genoeg voor 93.000 mensen. Dat is overigens ook geen doel. Er zitten echter ook nog heel veel onzekerheden in. Dat merken we nu ook. Provincies en gemeenten doen hard hun best, maar de aanbiedingen, die natuurlijk ook niet kant-en-klaar worden opgeleverd, stromen ook weer niet binnen.

Een andere, grote onzekerheid uit het bestuursakkoord is het doorplaatsen van alle statushouders die er komen plus het wegwerken van de achterstand van 15.000 personen. Dat zijn nogal grote voorwaarden. Met andere woorden: we zijn nu nog niet eens op het punt dat ik voor 58.000 mensen gegarandeerde opvang heb. Ik heb die ook niet voor het geval van een enorme piek. Dan wil je het ook weten. Stel dat je er in een jaar wel 58.000 hebt en er ineens een piek komt vlak voordat inperkingsmaatregelen gaan gelden, dan zul je – zo werkt het nu eenmaal – op korte termijn veel meer opvang moeten hebben. Dan moet je ook weten waar die opvang mogelijk is volgens de provincies en gemeenten. Bij een geleidelijke instroom komt er iemand de opvang in, maar die blijft daar niet de rest van het jaar zitten. Bijvoorbeeld een Dublinclaimant of iemand uit een veilig land gaat weer weg. Iemand die vervolgens nieuw instroomt, kan dan datzelfde bed weer gebruiken. Als ze echter allemaal tegelijk komen, dan moet ik veel meer plekken hebben. Dan is er sprake van een piekbelasting. Daarop moet je ook voorbereid zijn.

De ambtelijke raming is dus: als je niks doet, worden het er 93.600. Het kabinet heeft besloten dat niets doen niet echt verstandig is. We hebben al maatregelen genomen, maar we zijn ook bereid, zo zeg ik in reactie op de vragen over deadlines, om indien nodig andere maatregelen ter beperking van de instroom te nemen. In de afgelopen weken zakte de instroom wat. We zitten met de huidige instroom op een aantal dat volgens de modellen uiteindelijk rond de 58.000 uitkomt. Er is nu dus nog geen reden om er een tandje bij te zetten, maar we weten ook dat de voorjaarspiek nog moet komen. Het beste voor heel Europa is als het lukt om met Turkije een afspraak te maken om de instroom naar Europa te beperken. Staat daar een deadline op? Ja. Dat betekent overigens niet dat we op een gegeven moment tegen Turkije zeggen: we stoppen met praten. Het meest waarschijnlijke is namelijk – zo gaat dat – dat Turkije dingen doet en bereid is om nog verder te gaan, maar dat het resultaat en het effect daarvan in onze ogen niet voldoende zijn en niet tijdig komen. Dan moet je aanvullende maatregelen nemen. Eerlijk gezegd zie je dat nu al gebeuren. De Visegrádlanden, Oostenrijk en de landen op de Westelijke Balkan trekken de sprint vroeg aan, zoals ik vorige week al zei bij de Europese JBZ-Raad. We hadden gevraagd om nog te wachten tot half maart, omdat de voorjaarspiek nog niet op gang is gekomen. We hebben op 7 maart de top met Turkije. Op 11 maart is er de JBZ-Raad en op 18 maart de top met regeringsleiders. We hebben gezegd: gebruik die gelegenheden om te constateren of het effect groot genoeg is en, als dat niet het geval is, over welke aanvullende maatregelen we op Europees niveau overeenstemming kunnen bereiken. Dat is prettiger dan maar beginnen met maatregelen. Dat lokt namelijk ook weer allerlei reacties uit. Ik zal in dit verband niet meteen ingaan op vragen over mevrouw Merkel.

Wat doet Turkije nu al? De scholing is verbeterd. De toegang tot de arbeidsmarkt wordt verbeterd. Er is een aantal grote missies geweest en in de weken daarna zag je het aantal ook wel inzakken, maar het is niet structureel genoeg om bijvoorbeeld illegale bootfabrieken – ik wist ook niet dat die er waren, maar ze bestaan – te ontmantelen of om mensensmokkelaars voldoende de voet dwars te zetten. Er zijn wel talloze stapels illegale passen ingenomen en er zijn wel mensensmokkelaars gearresteerd, maar dat leidt er nu nog niet toe dat ik, zoals ik het vorige week ook formuleerde bij mijn collega's, tegen Oostenrijk kan zeggen: doe niet zo achterlijk, want je ziet toch dat het met Turkije gegarandeerd gaat werken. Ik vind dus dat ze te vroeg zijn en ik vind het ook verstandiger om als Europese landen gezamenlijk te beslissen welke fallback-optie we gaan pakken. Ik heb echter begrip voor het feit dat ze nadenken en aan iets werken. Merkel mag dan geen plan B hebben, andere landen wel. Ik denk, eerlijk gezegd, dat Duitsland ook al wel nadenkt. Angela Merkel wil echter alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat het niet aan ons heeft gelegen als de afspraken met Turkije niet op tijd genoeg opleveren. Als het zover is en je moet constateren dat het nog niet genoeg is, dan moet je aanvullend dingen doen en niet tegen Turkije zeggen: we stoppen met praten. Daar ligt namelijk nog steeds de sleutel. Zoals al eerder werd gezegd: Griekenland komt dan «in a squeeze». Dat is ook geen oplossing. Dat is dan een tijdelijke situatie. Daar kun je nog steeds het beste iets aan doen via Turkije, dat bijvoorbeeld ook werkt aan readmissie. Daar gaan ook gesprekken over. En begin dan met groepen van mensen die helemaal geen recht hebben op bescherming. Heel simpel gezegd: ik heb er vertrouwen in dat er met Turkije wel stappen zullen worden gezet, maar het helpt niet als er allerlei aanslagen zijn en er ook aan de oostkant nog allerlei problemen ontstaan. Dat maakt de prioriteitenlijst van Turkije wat anders.

Turkije heeft er ook geen belang bij dat bijvoorbeeld jonge Marokkanen via Turkije Griekenland in komen en dan daar te horen krijgen dat ze geen recht op bescherming hebben omdat er in hun thuisland geen dreiging is en ze puur uit economische motieven komen. Turkije heeft daar geen belang bij. Nou ja, misschien verdient de lowcostairline er wat aan. Er is dus een gezamenlijk belang om die mensen te laten zien dat het niet loont. Turkije heeft ook liever niet dat zij het land doorwandelen om een poging te wagen. Dat is dus een gezamenlijk belang, en langs die lijn kun je werken aan de rest van het plan.

Mevrouw **Van Weerdenburg** (PVV): Ik wil hier graag even op reageren. Ik begrijp dat er heel veel wordt gepraat. De Staatssecretaris zegt: er wordt door Turkije ook wel wat gedaan, genoeg om er nog vertrouwen in te hebben dat er zo meteen echt iets ligt. Maar denkt hij serieus dat Turkije die boten niet kan tegenhouden? Dat vind ik een beetje naïef. Als Turkije het zou willen, zou het al die boten kunnen tegenhouden. Turkije heeft gewoon ook baat bij de chaos in Griekenland en hier. Ik hoor de Staatssecretaris zeggen: andere landen hebben wel een plan B, wij ook; ook wij kunnen andere maatregelen nemen. Maar wat zijn die maatregelen dan?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het lijkt me niet terecht om bij voorbaat iedereen die het in het gesprek niet meteen met ons eens is, naïef te noemen. Dat lijkt me dus juist niet. Daarom is het ook een lastig gesprek. Turkije heeft verschillende belangen en wij hebben verschillende belangen. Soms lopen die belangen samen. Ik vind het de poging meer dan waard om de toestroom naar heel de EU te doen afnemen. Turkije zal echt niet zomaar, of om ons te plezieren, iedereen tegenhouden. Er is dus geen garantie dat dat op tijd genoeg resultaat oplevert. Daarom is die deadline ook zo duidelijk gesteld, ook door de premier in Europees verband. Je kunt niet tot in het oneindige zeggen: we praten nog, dus we doen niks anders. Als door een wonder – het mag ook vanwege iets

anders – de instroom daalt en Turkije daar niks aan heeft gedaan, dan is dat mooi. Maar die kans is wel wat kleiner dan als de instroom daalt door een afspraak met Turkije. Zoals het vaak in de werkelijkheid gaat, zal het effect zijn: het is niet te weinig, zodat je niet kunt zeggen dat het geen zin heeft, en het is niet genoeg, zodat je het daar niet bij kunt laten en niet niks anders kunt doen.

Er worden op dit moment al aanvullende maatregelen genomen. Een van de maatregelen om de instroom te beperken, is de bewaking van de grenzen buiten Griekenland middels de NAVO-missie. Daar is de medewerking van Turkije overigens wel voor nodig. Als je mensen in Turkse wateren redt en hen opgehaald wilt laten worden door Turkije, dan moet Turkije daar wel aan meewerken. Maar goed, daar zijn ze positief over, want anders waren we nog niet zover gekomen met die missie. Het voordeel is dat Turkije ook in de NAVO zit.

Verder neemt Macedonië nu maatregelen, en na Macedonië allemaal landen op een rij: een soort domino, maar dan twee kanten op. Dat zijn wel maatregelen die genomen moeten worden. Ze zijn natuurlijk niet optimaal. Je zult ze ook moeten inkaderen en aanvullende maatregelen moeten nemen om te voorkomen dat Griekenland zo'n eiland wordt als dat bij Australië – ik weet niet hoe dat heet – en verder geen staat meer is. Het is dus mogelijk om alternatieve maatregelen te nemen. Heel veel mensen proberen het reallocatiesysteem te omzeilen. Als het duidelijk wordt voor mensen dat ze wel asiel kunnen krijgen maar niet zelf kunnen kiezen in welk land en dat ze wat dat betreft dus geen rechten hebben, dan zal dat een dempend effect hebben. Dat zal vooral het geval zijn als je zo snel mogelijk, het liefst al in Griekenland, kunt filteren wie er wel en wie er niet recht hebben op bescherming.

De voorzitter: Zullen we het hierbij laten wat betreft de vragen van mevrouw Van Weerdenburg? U kunt nu verder met alle andere vragen die zijn gesteld.

Staatssecretaris **Dijkhoff:** Ik begin met het controleren van de buitengrenzen van de EU. In het verlengde daarvan werd de vraag gesteld waarom Frontex niet werkt. Laat ik voorop stellen dat het op humanitair vlak vooruitgang betekent. Echter, waar zeegrenzen ooit strategisch het sterkst waren, zijn ze op dit punt het zwakst. Op land kun je aan de grens gaan staan en zeggen: u hebt geen toegang. Bij een zeegrens kun je zeggen dat iemand geen toegang heeft, maar dan verdrinkt hij. Dat doen we niet. De Frontex-missie, die kustbewaking doet, leidt dus niet tot een daling van de instroom. De aanwezigheid van Frontex leidt ertoe dat de smokkelaar minder kosten maakt doordat hij het bootje maar met een halfvolle brandstoftank de zee opstuurt, omdat dat bootje niet meer de kust aan de overkant hoeft te halen maar alleen nog de Frontex-boot. Dat is geen verzinzel – we zagen dit op de zee tussen Libië en Italië – maar het is wel heel cynisch.

Als je grensbewaking wilt zien als «het beperken van overtochten, van instroom», dan zul je dat moeten doen met het land aan de overkant en zo snel mogelijk na uitvaren, wat op zich wel verstandig is als je mensen wilt redden van een gammel bootje. Dat kan Frontex echter niet gaan doen. Frontex vaart niet in Turkse wateren. De NAVO is er niet voor niks bij gehaald. Voor het versterken van Frontex, maar ook voor het tot de orde kunnen roepen van een land, in dit geval Griekenland, dat zijn deel van de Schengenbuitengrens niet goed bewaakt en daarbij meer keuze hebben dan ofwel zes keer vriendelijk vragen, ofwel schorsen op grond van artikel 26, is er nu juist het European Border and Coast Guard-voorstel van de Commissie.

In januari werd het voorzitterschap geprezen om zijn lef. Dat is politiek gezien meestal een moeilijk compliment, maar toen was het nog heel ambitieus dat we probeerden om een Raadsstandpunt in dit halfjaar te

formuleren. We hebben ons nu echter voorgenomen om verder te gaan dan alleen dat Raadsstandpunt: we willen in dit halfjaar ook de onderhandelingen met het Europees Parlement afronden. Dat betekent: een Raadsstandpunt in april. Op voorwaarden zijn de landen daar wel toe geneigd. In elk geval moet de soevereiniteit geborgd zijn. Op een gegeven moment kom je zover dat alle andere landen zeggen: het is daar echt een zoi, hier is een plan, we zijn bereid om het te komen doen. Dan kun je natuurlijk nog weigeren, maar dat heeft dan wel consequenties voor je status in Schengen. Je kunt dan niet meer én weigeren én de voordelen wensen te behouden terwijl je een potje maakt van de bewaking van je buitengrenzen. Een paar lidstaten hebben dus een duidelijke reactie op het Commissievoorstel gegeven, en vaak liggen die reacties in elkaars verlengde. Je kunt er dan nog over discussiëren of je per se een bepaald percentage beschikbaar moet stellen of hoe je de capaciteit invult, maar het voordeel was dat de kritiek van lidstaten op het oorspronkelijke voorstel wel op één lijn lag. Daar moeten we dus uit kunnen komen. Daar ligt ook de druk op. Het feit dat de NAVO het nu doet, is niet het allersterkste signaal over de kracht van Frontex. Het was erg ingewikkeld om Frontex zover te stretchen dat het met een niet-lidstaat afspraken kon maken over diens wateren of over het tussenliggende zeegebied, over redding dicht bij Turkije.

Er waren veel vragen over de reallocatie. Reallocatie is heel dubbel. Mijn simpele logica zou zeggen: het is hartstikke druk in Griekenland, dus als ik er 100 wil hebben, dan bellen ze me waarschijnlijk met het verzoek of het er niet wat meer kunnen zijn. De werkelijkheid is anders. Jarenlang heeft Griekenland geen belang gehad bij het laten werken van de afspraken op grond van het Schengenverdrag. Griekenland had eigenlijk niet zo'n probleem, omdat iedereen doorliep. Dat is logistiek wel onhandig, vooral als je ook nog van een eiland naar het vasteland moet, maar het asielprobleem van Griekenland was vrij overzichtelijk: niemand wilde daar blijven, iedereen liep door en zelfs als mensen daar al waren geregistreerd, dan konden we hen nog niet terugsturen omdat dat niet mocht van het Hof. Griekenland had dus stiekem niet zo veel moeite met wat er gebeurde. Het was fijner als lidstaten meebetaalden aan de eerste opvang en de doortocht.

Ditzelfde zie je nu ook bij de hotspots gebeuren. Waar de meeste externe hulp is, worden die het snelst opgebouwd. Ons BSC (Boarding Security Team) op Chios werkt er wel aan om de hotspots goed opgezet te krijgen, maar het is niet zo dat iedereen die wordt geregistreerd, wordt opgenomen in een hotspot-reallocatiesysteem. Dat hebben we opgemerkt. We hebben, even heel plat, gezegd: doe er nog maar 100. De reactie was: we hebben er 28 voor je. Dan denk ik: ja, jullie bellen me en zeggen dat er 5.000 mensen aan de ene grens staan en nog een paar duizend aan een andere grens. Die zitten echter niet in dat systeem. Griekenland registreert niet iedereen daarin. Natuurlijk, enerzijds loopt het aantal aanbiedingen van lidstaten om mensen te realloceren achter – daar is veel over te zeggen – maar als ik anderzijds als voorzitter in een belronde mijn collega's aanspoor om meer te leveren, dan is dat ook wel weer lastig als ik van hen een heel goed verhaal terugkrijg, zoals: wij hadden een aanbod voor 50 mensen, maar zelfs dat werd al niet ingevuld, dus als ik er 300 bij doe, dan wordt dat zeker ook niet ingevuld.

De voorzitter: Als GroenLinks-woordvoerder wil ik graag tussendoor één feitelijke vraag stellen. Ik las in uw antwoorden: hoeveel we aanbieden om over te nemen, hangt mede af van onze eigen asielcapaciteit. Dat impliceert dat u er meer zou kunnen overnemen en dat u een andere eis stelt, namelijk dat we ze ook aan moeten kunnen. Dat is wat anders dan afspraken over reallocatie proberen na te komen. U stelt dus zelf nog een voorwaarde – namelijk: hoeveel kan Nederland aan? – terwijl er al afspraken zijn over hoeveel mensen we moeten overnemen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik voldoe aan de afspraken over de aantallen. Echter, op het moment dat ik inzet op de afgesproken aantallen, is het niet zeker dat ik die mensen ook krijg, hoe onsmakelijk het ook klinkt om het zo te zeggen. Natuurlijk meet ik het tempo en zo ook af aan wat hier gebeurt. Vorige week hadden we er 50 uit Griekenland en 50 uit Italië. Dan bekijken we hoe het hier gaat. Dan zeg ik: nu kunnen er weer 100 komen uit Griekenland. Het is niet zo dat ze er dan snel zijn. Zo goed werkt het systeem niet. Griekenland wil niet al die mensen in het systeem hebben. Daar moeten we ook nog aan werken. Het is plat, maar zo denken ze daar natuurlijk ook: als ze doorlopen, dan zijn ze weg en kunnen we anderen realloceren. Slechts een heel beperkte categorie vraagt in Griekenland bescherming aan en wordt daar in het systeem opgenomen. En soms gaat Griekenland pas zoeken wanneer er een claim ligt. Of landen die niet zo populair zijn als eindbestemming maar die in het reallocatiesysteem wel moeten doen wat ze moeten doen, krijgen geen mensen. Roemenië vindt het geen probleem om een paar honderd plekken open te stellen, omdat toch niemand wil als Griekenland dan vraagt: wilt u naar Roemenië? Het is niet de afspraak dat je dat eerst vraagt. Je zit in het systeem. Je vraagt om bescherming. Je hebt dan de kans dat je in Nederland terecht komt, of in Roemenië. Je kwam echter voor bescherming, niet voor iets anders, zo was de redenering. Anders wordt het namelijk een scheve discussie. Je merkt dat dat niet goed werkt. Tot nu toe is Nederland nog een populair land, maar zelfs als ik nu zeg dat er 100 kunnen komen, dan werkt het systeem nog niet zo dat die 100 er daadwerkelijk komen, en dat terwijl er daar nu nog wel duizenden mensen klem zitten. Maar ik wil Griekenland graag helpen bij de opbouw van het asielsysteem.

Net werd gezegd dat Macedonië en Oostenrijk het EU-beleid frustreren. Dat is wel een lastige, gelet op de regels die zijn afgesproken. Het is net als met Hongarije. Toen dat een hek bouwde, hield het zich strikt aan de afspraken: het is óf asiel aanvragen in een land, óf niet binnenkomen. Bij Griekenland geldt dat ook: óf asiel aanvragen in Griekenland, óf niet binnenkomen, niet verder kunnen. We hebben niet de Dublinafpraak: als iemand geen zin heeft om asiel aan te vragen, laat hem dan maar doorlopen naar het volgende land. Angela Merkel is enerzijds boos op Oostenrijk omdat het zelf een quotum van 3.200 stelt, maar anderzijds ook omdat het er 3.200 door zou willen laten. In alle Europese Raden is ook steeds bevestigd dat het «doorwuiven» moet stoppen. De boosheid is dan wel een beetje dubbel. Bedoelt ze dat die 3.200 niet door mogen? Dan heeft Oostenrijk evenveel recht van spreken om tegen Slovenië te zeggen: u mag hen allemaal niet doorlaten. Dat zie je nu ook gebeuren, waardoor we Griekenland op humanitair vlak wel moeten helpen, terwijl dat land de afspraken die ooit zijn gemaakt, gewoon forceert.

Het is niet reëel om van Griekenland te verwachten dat het al die mensen opvangt. Daar heb je de reallocatie voor. De UNHCR zegt zelf ook dat, behoudens kwetsbare groepen, Dublinclaims op Griekenland mogelijk zouden moeten zijn. Als er dan budgetten en hulp beschikbaar zijn, ligt de vraag voor of zo'n land wel geholpen wil worden. De opvang moet daar te regelen zijn. De UNHCR is bereid om die opvang mede te organiseren. Ik snap wel dat, als we jarenlang gewend zijn dat mensen door kunnen lopen, dit lijkt op frustratie van het beleid, maar eigenlijk is het een halt toeroepen aan de jarenlange schending van de afspraken. In de afgelopen jaren kon dat, omdat de aantallen te behappen waren. Verder valt er wel wat af te dingen op de oorspronkelijke afspraak als het eerste land, dus Griekenland of Italië, echt iedereen moet opvangen. Dat zou ideaal zijn voor ons. Daar is wel iets voor te zeggen, maar zolang je nog geen nieuwe kaders en afspraken hebt, moet je terugvallen op wat er is, met hulp om Griekenland te ontlasten.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Eigenlijk zegt de Staatssecretaris nu: Dublin heeft niet gewerkt in de voorbije tijd.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik denk dat drie dagen nadat de inkt droog was, voor het eerst iemand vanuit Italië de Alpen overgestoken is. Daar hebben we toen niks van gezegd. Dus toen werkte het al niet meer. Jarenlang hebben we geaccepteerd dat mensen doorliepen. Er was nooit echt een discussie. Als je echter Dublin en Schengen letterlijk neemt, had Nederland nooit in een rustig jaar een instroom van 14.000 gehad. Dat kan natuurlijk ook niet. Zij kwamen niet op Schiphol of in Rotterdam aan. Zij zijn allemaal door andere landen heen gereisd. Puur gelet op de afspraken klopte dat natuurlijk niet. Alleen, iedereen wist ook wel dat je niet kunt verlangen dat Griekenland, Italië en Spanje met z'n drieën alle asielopvang voor Europa opknappen. Het is een analyse, maar de natuurlijke instroom was relatief zo laag dat het wel werkte. Het is wel een beetje Europees gedacht, maar waarom zou je het dan veranderen? Komen tot een nieuw model was politiek gezien natuurlijk ook niet makkelijk. En de aantallen waren wel te doen. Dat Zweden een grote instroom heeft, is best knap. Hoe kom je in Zweden? Dan ben je heel veel andere landen gepasseerd waar je eigenlijk al niet binnen had gemogen omdat je bij de grens niet verder had gemogen of omdat je eigenlijk al geregistreerd had moeten zijn in het eerste land. Dat is de Dublinclaim: of een gedwongen asielaanvraag in dat land, of geen toegang. Dat zijn de afspraken.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Ik wil tussendoor hierover een vraag stellen. Dublin functioneert ook niet meer omdat we het telkens hebben laten lopen, terwijl landen als Italië en Griekenland al jarenlang roepen: dit probleem komt op onze stoep te liggen, maar we moeten het op Europees niveau regelen. Dat is tot nu toe eigenlijk altijd geweigerd door de andere landen. Daardoor zitten we nog vast aan Dublin. Nu merken we dat het echt niet meer functioneert.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Geweigerd is om het formeel goed te regelen. In de praktijk accepteerden we dat er uit Griekenland en Italië mensen doorliepen. Maar ik ben het ermee eens. Als je er zuiver naar kijkt, zeker achteraf gezien, dan kun je concluderen dat het handig was geweest om niet te zeggen: nou ja, de regels kloppen niet helemaal, maar als we ze niet helemaal naleven – dat is op zich vrij Italiaans – dan werkt het wel, dan vindt het zijn weg wel. Beter hadden we toen, in de rustigere tijd, kunnen zeggen: eigenlijk deugt dit niet, want als we onszelf serieus nemen en onze afspraken nakomen, dan heeft Nederland een instroom van 200 personen per jaar en krijgen Italië en Griekenland bijna alles, dus laten we het, in plaats van dat doorlopen te accepteren, gewoon goed regelen. Ik weet echter niet of het dan houdbaar was geworden, want ik weet niet wat dan de afspraken zouden zijn geworden.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Maar er is toch de Dublinverordening? Deze had in alle lidstaten uitgevoerd moeten worden. De Staatssecretaris zegt nu: die verordening is gewoon niet uitgevoerd. De wetgeving was er wel, maar men hield zich er niet aan.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): En men hield zich er ook niet aan omdat het voor Italië en Griekenland natuurlijk onmogelijk was om zich eraan te houden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Toen hadden we ook kunnen zeggen: we zien dat het niet werkt, dus laten we nieuwe afspraken maken. Dat is niet gebeurd. Er was een soort stilzwijgende acceptatie van het zich in zekere mate niet houden aan afspraken.

De **voorzitter**: In aanvulling hierop zeg ik: sinds 2011 mag ook niemand meer aan Griekenland worden overgedragen, omdat de mensenrechtensituatie daar te slecht is. In dat verband wil ik, als GroenLinks-

woordvoerder, graag het volgende van de Staatssecretaris weten. Morgen komt de Commissie met een voorstel voor een wijziging van de Dublinverordening. Kan de Staatssecretaris daar al iets over zeggen? Gaat die inderdaad een diepgaande hervorming inhouden, of niet? De datum van 2 maart zoemt in ieder geval overal rond. Maar ik begrijp dat dit dus niet zo is.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Die zoem is niet tot mij doorgedrongen. Wij hebben de zoem van april. Ik weet echter ook niet of dat gehaald wordt. Nu is het volgens mij voor de Commissie ook niet het meest gunstige moment. Stel dat er een verplichte vorm van lastenverdeling in zit. Als je dat nu presenteert, dan kun je het net zo goed niet presenteren. Dan heb je meteen tien landen die zeggen: ammenooitniet! Vorig jaar hebben we ontzettend veel tijd besteed aan het politieke symbool van reallocatie, maar dat was geen oplossing. Dat dacht ook niemand. Niemand aan tafel bij de ministers dacht: als we dit accepteren, hebben we het opgelost. Eind april werd gedacht dat je het snel binnen kon tikken, maar daarna heeft het nog meer dan een halfjaar gekost, en ook heel veel politiek kapitaal, terwijl het niet de oplossing was. Je merkt dat dat er nog steeds in zit.

We doen het steeds met een cap – eerst 160.000 en dan gaan we door – maar je kunt niet van landen verwachten dat ze een percentage van een oneindige grootheid accepteren en opnemen. Er waren toen bovendien landen die zeiden dat ze er eigenlijk geen plek voor hadden, en landen, zoals Zweden, die zeiden dat iedereen altijd onbeperkt plek voor iedereen moet hebben. Zweden heeft nu zelf aangetoond dat dat een loffelijk streven kan zijn, maar dat het praktisch niet haalbaar is. Zweden heeft nu bijna zijn hele loket dicht moeten doen, hoewel ze nog een instroom hebben die hoger is dan bij ons. Ze hebben daar, met pijn in het hart, behoorlijke maatregelen moeten nemen. Het zou me hogelijk verbazen als ze morgen ineens zouden komen met een herziening van de Dublinverordening. Ik denk dat we nu een paar weken zullen krijgen waarin we ervoor moeten zorgen dat we nog bij elkaar blijven met contingency planning, met de maatregelen die nu nodig zijn om het houdbaar te maken. Daarna, als we daar controle over hebben, kunnen we praten over dat soort systemen.

Er waren ook vragen over controles aan de binnengrenzen en de economische effecten daarvan. Het ligt er natuurlijk aan hoe je die vormgeeft. We moeten zo goed mogelijke maatregelen treffen met zo veel mogelijk landen. Daarom waren plan A, plan B en plan C de hele tijd gericht op Turkije, want dan hoef je je niet te beperken. En als je vervolgens ergens op moet terugvallen, dan ook dat graag met zo veel mogelijke landen. Ik noem het befaamde «mini-Schengen»: laat dat zo groot mogelijk zijn, maar je moet wel meedoen. Het is met de maatregelen nog steeds het oude idee: als je het aan de buitenste ring goed op orde hebt, dan kun je daarbinnen vrij bewegen. Het is echter nooit echt waargemaakt met die buitenste ring. Het heeft niet zo heel veel zin om rond Duitsland, Oostenrijk en België een ringetje te hebben. Dan kunnen wij beter onze mensen aan hen ter assistentie aanbieden dan er nog weer een ring tussen doen.

Onze inzet is om het gebied zo groot mogelijk te houden, om daar heel pragmatisch mee om te gaan en om meer met filters te werken dan weer een nieuwe lijn te trekken en tegen alles en iedereen daarbuiten te zeggen: zoek het zelf maar uit. Mocht het echt komen tot een structureel doen herleven van de binnengrenzen, dan zul je weer voorzieningen moeten treffen om onderscheid te maken naar vormen van transport. Ik hoop eigenlijk dat we niet tot de conclusie komen dat er in de komende jaren aan de grens tussen Nederland en België weer controles moeten komen. Dan moet ik m'n fietsrondjes op zondag overigens ook gaan aanpassen.

Er werd iets meer duiding gevraagd van het Europese overleg. Er zit heel veel spanning op. Dat maakt de discussies wel directer. Vorig jaar was er nog heel veel onenigheid over de instroom in zijn geheel. Daar is nu wel eenduidigheid over. Dat geeft wat meer ontspanning aan het «Oost-West-conflict», zoals dat soms werd opgevoerd. Daar zit nu wel wat meer ontspanning in, maar ook als je met 28 landen samen een heel constructieve meeting hebt, blijft het gebeuren dat er boodschappen worden afgegeven, bijvoorbeeld het terugtrekken van ambassadeurs. Dat zie ik dan maar als boodschappen voor het thuispubliek. Het was namelijk bij het ontbijt aan tafel al uitgepraat en in de vervolgsessie konden we weer constructief met elkaar spreken. Er is natuurlijk ook niet echt een alternatief.

Onze inzet is om de club zo veel mogelijk bij elkaar te houden en er een zekere mate van fairness in te houden. Het liefst heb je natuurlijk, al is dat op korte termijn wat lastig, dat ieder land een bijdrage aan de opvang levert. Dat is echter moeilijk af te dwingen. Als er controle is, zie ik landen dat wel doen via reallocatie. Dan moet je echter wel tegen mensen zeggen, zoals het bedoeld was: u krijgt bescherming, maar wij bepalen in welk land. Dan zijn er wel meer landen dan op het eerste gezicht lijkt bereid om een aantal te noemen en dat aantal dan ook op te nemen. Zij stellen dan echter wel wat meer de voorwaarde dat zij er zelf grip op moeten hebben. Laat ik het zo zeggen: zij willen niet dat mevrouw Merkel bepaalt hoeveel mensen er naar Europa komen, die zij dan vervolgens moeten opvangen. Dat geldt voor de meest kritische groep. Er is ook een grote groep « stille landen», vaak landen die al lang in de Unie zitten, die gewoon niet zo'n groot probleem hebben, en wel doordat ze van nature niet zo populair zijn. Dan neemt het aantal al snel af. Mensen in Calais zitten niet vast omdat ze geen toegang tot de asielprocedure hebben. Ze willen gewoon geen asiel aanvragen in Frankrijk. Ze willen naar Engeland. Nu willen ze naar België, niet om daar asiel aan te vragen maar om via dat land naar Engeland te gaan. Zo zijn er meer landen. Tsjechië bijvoorbeeld heeft 3.000 mensen over zijn grondgebied zien gaan. Het is niet zo dat Tsjechië geen asielprocedure aanbiedt. Nee, dat doet het lachend, want nog minder dan 1% maakt daarvan gebruik. Dan zegt Tsjechië dat het druk was, met 3.000 mensen in een week, maar van die groep bleven er maar 3 mensen. Als wij er 3.000 in een week hebben, dan gaan misschien alleen die mensen weg van wie wij constateren dat ze geen recht op verblijf hebben. Die mensen gaan niet meer vrijwillig weg. Hoe het probleem wordt ervaren, verandert dus al bij Frankrijk.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): De Staatssecretaris noemt twee keer Frankrijk. Ik was, volgens mij met anderen, erg getroffen door de nogal stellige uitspraak van de premier van Frankrijk anderhalve week geleden. Volgens mij is er nog steeds de Frans-Duitse as, maar hij zei: Duitsland is allemaal leuk en aardig, maar wij gaan er helemaal niet meer aan meedoen. Sommigen denken dat dat een vooruitlopen is op de verkiezingen in Frankrijk volgend jaar door degenen die daar nu regeren, dus dat het een standpunt vanuit electorale motieven is. Ik ga daar verder niet op in en de Staatssecretaris hoeft dat ook niet te doen, maar ik vind het nogal bizar dat de Europese kern, namelijk de Frans-Duitse as, op dit punt naar mijn gevoel niet goed opereert.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het is een beetje als met een spookrijder. Op een gegeven moment moet een land zich afvragen hoe vaak het andere landen kan betichten van een alleingang terwijl het zelf niet doorheeft dat de tafel andersom is komen te staan. De Duitsers hebben verkiezingen op 13 maart. Dat heeft ook een effect. Volgens mij zet Duitsland terecht alles op alles om een deal met Turkije te bereiken. Maar er zijn ook landen die eveneens veel gewicht in de schaal kunnen leggen, die gewoon minder het migratieprobleem en juist meer andere problemen voelen en er

daarom ook minder hard aan werken. In die zin zijn veel landen, waaronder Duitsland, niet ongelukkig dat juist Nederland nu EU-voorzitter is, omdat daardoor vanuit het voorzitterschap veel mankracht en energie wordt gestoken in het tot een succes maken van de aanpak. Over een halfjaar is Slowakije de voorzitter. Dan heb je een ander verhaal. Het is ook logisch dat naarmate meer mensen openlijk over alternatieven praten, Duitsland steviger zal inzetten en tot het einde toe alles op alles zal zetten om zolang dat nog mogelijk is te komen tot een regeling met Turkije voor iedereen. Merkel wil kunnen zeggen dat het niet aan de Europese kant gelegen heeft. Maar ook zij weet – ze zit daar niet al zolang omdat ze het niet snapt – dat er een moment komt dat je moet constateren dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. De Franse uitspraak ging vooral over resettlement. Dat was ook een kwestie van hoe betrokken ze zich voelden in de gesprekken.

Dan is er nog Turkije. Even voor de duidelijkheid: aan het geld zit geen voorwaardelijkheid meer. De enige voorwaarde is dat er een project voor is. We gaan namelijk niet 3 miljard aan de regering van Turkije geven. We hebben 3 miljard beschikbaar voor plannen, concrete plannen, projecten, zoals het openen van schooltjes of ziekenhuizen, het creëren van werkgelegenheid of wat dan ook. Het moeten projecten zijn die echt helpen. Turkije is het daar ook mee eens.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Ik wil hierover graag een vraag stellen. Een van de problemen met Turkije is altijd het volgende geweest. Jarenlang heeft Turkije aan de Europese Unie geld gevraagd. We hebben altijd gezegd dat we dat niet doen, dat we het alleen geven aan de UNHCR et cetera. Is dat nu ook nog zo? Of wordt rechtstreeks aan Turkije geld voor projecten gegeven?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Volgens mij gaat het niet alleen naar de UNHCR. Wij controleren echter wel die projecten. Het is dus niet zo dat ze even kunnen zeggen «onderwijs» en dan een bedrag krijgen.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Dit hebben we vroeger niet gedaan, maar we doen het nu wel.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja. De UNHCR is wel sterk betrokken bij de beoordeling ervan en bij de algehele situatie. Ze wordt ook vaak bij de JBZ-Raad uitgenodigd. Aan het geld zit dus geen voorwaardelijkheid. Die zit in het plan van nu. De voorwaardelijkheid is meer gelieerd aan de mogelijkheid tot het voeren van serieuze gesprekken over grootschaligere hervestiging. Daarover hebben de Fransen toen voorbarig iets geroepen. Dat is ook een signaal om hen wat meer te betrekken bij het proces, om het maar zo te formuleren. Je kunt niet aan grootschalige resettlement doen als de instroom netto groter is dan nu. Dat zal dus gepaard moeten gaan met een zichtbare vermindering van de instroom. Of met readmissie op grotere schaal. Dat gaat nu mondjesmaat. Turkije en Griekenland waren al niet de makkelijkste burens van elkaar, maar daar wordt aan gewerkt. Griekenland accepteert dat er een Turkse official ergens bij is. Voor Nederland en Duitsland zou zoiets niet zo moeilijk zijn, maar voor Turkije en Griekenland is dat al een doorbraak. Dat moeten we dus ondertussen ook nog regelen. Het gaat wel vooruit. De voorwaardelijkheid van een ferme reductie heeft te maken met resettlement. Als je dat op grote schaal zou willen doen, als je daarvoor een aanvullend plan zou maken, dan moet dat gepaard gaan met een stevige reductie.

De **voorzitter**: Als GroenLinks-woordvoerder heb ik nog een vraag. U zegt: gepaard gaan met. Eerst moet de reductie zijn bereikt en dan pas gaan we de druk weghalen bij Turkije. Is dat wel logisch? Als je gaat

resettelen, dan neemt toch ook de druk af, waardoor er wellicht ook een reductie ontstaat? Dat was dat kip-eiverhaal.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik denk dat het een traject is waarin delen gelijk op kunnen lopen. We hebben echter niet de luxe dat we nu een knop kunnen indrukken om zoiets in gang te zetten. Je moet dan goede afspraken met Turkije maken. Er is al wel resettlement vanuit Turkije, maar het is ook weer niet zo dat Turkije daar meteen heel blij van wordt, op de een of andere bijzondere manier.

De **voorzitter**: Als de vluchtelingen er maar blij van worden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja. Echte vluchtelingen moeten we opvangen, ja. Het ligt eraan waar ze heen worden gestuurd om te resettelen. Ik weet niet of ze er blij van worden als je tegen die mensen in Turkije zegt: gefeliciteerd, de plaatsen in Roemenië zijn voor u opengesteld. Ik zou ook Estland kunnen noemen. Die landen doen ook hun best. Resettlement in die landen is best lastig. Het voor resettlement sturen van mensen naar Zweden, Nederland, Duitsland, Oostenrijk en België is niet zo'n probleem. Maar daarna wordt het al lastiger, ook vanuit Turkije. Daar zit dus wel een link. Een voorwaardelijkheid als «eerst dit, dan dat» zit hem ook in de afspraken die je daarover maakt, zodat je dingen ook kunt monitoren en eventueel stilzetten. We zijn echter nog niet zo concreet, eerlijk gezegd. Het is allemaal: zo zou je het kunnen doen. We zitten in die gesprekken nog niet in dat stadium.

Ik kom op de wetgeving, los van de nationale maatregelen. Er zit niet heel veel wetgeving in, maar wel bijvoorbeeld wettelijke termijnen en het sporenbeleid. De EU-wetgeving kan leiden tot grote aanpassingen. Ironisch genoeg hebben we net voor de grote piek, met veel dank voor de medewerking van de Eerste Kamer, de laatste wijzigingen voortvloeiend uit de richtlijnen geïmplementeerd, net voordat de situatie toch wel erg lastig begon te worden. We werken er nu vooral aan om tot een oplossing te komen. Daar kan aanpassing van wetgeving uit voortvloeien. Het is niet ondenkbaar dat ook EU-richtlijnen moeten worden aangepast, waarmee we vervolgens hier weer aan de slag moeten. We gaan nu niet eerst kijken naar wetgeving. Als je dat allemaal een voor een gaat doorkammen, dan wordt het een heel lang proces. We moeten er eerst met de Europese landen uit komen wat betreft de nieuwe modellen. Het European Border and Coast Guard-voorstel zou het eerste zijn. Ik weet niet wat daar aan veranderingen uit zou voortvloeien.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): En de veilige landen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: De kwestie van de veilige landen is volgens mij in strikte zin geen wetgeving. Ik zet landen gewoon op de lijst.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Volgens mij is het wetgeving.

Mevrouw **Stienen** (D66): Het is onderdeel van de procedure ...

Staatssecretaris **Dijkhoff**: O, de Europese lijst. Ja, oké.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Maar geen Nederlandse wetgeving.

Mevrouw **Oomen-Ruijten** (CDA): Als ik het mij goed herinner, is er altijd gepoogd om dat op Europees niveau vast te stellen. Dat is destijds niet gelukt. Nu is er het voornemen om dat wel te doen. Dan moet die Europese lijst ook vastgesteld worden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ook op dat punt zien we de Commissie voortschrijdend inzicht tonen. Inderdaad was er het voornemen om een Europese lijst van veilige landen van herkomst te maken. Dat strandde al bij Kosovo, want dat bestaat niet volgens sommige grote lidstaten. Daarna was er het idee van een lijst van veilige derde landen. De Commissie heeft de lidstaten opgeroepen om allemaal een lijst van veilige derde landen op te stellen, omdat ze inzag dat een traject van een Europese lijst erg ingewikkeld is. Nederland had nooit zo'n lijst van veilige landen. We hebben nu wel een lijst van veilige landen van herkomst, waar steeds landen bij komen. Het Europese traject is: misschien is het handig om van de verschillende nationale lijsten een destillaat te maken. Dat is wel leuk bedacht, maar het is ook moeilijk om uit te voeren.

Mevrouw **Stienen** (D66): Ik heb nog een vraag ter verduidelijking over Turkije als veilig land van herkomst en als veilig derde land. Ik merk dat het in de discussie heel erg over Syriërs gaat. Er gaan echter veel meer mensen door Turkije naar Europa, bijvoorbeeld Afghanen en Irakezen. Dat zijn niet per definitie alleen maar de niet-verifieerbare 60% economische vluchtelingen van mijnheer Timmermans. De UNHCR-cijfers zijn heel duidelijk: voor een heel groot deel zouden de mensen die vanuit Turkije naar Europa komen, gelet op de situatie in de landen waar zij vandaan komen, kans kunnen hebben op recht op bescherming. Ik kom weer terug op de kern van mijn vraag: is Turkije een veilig land van herkomst en een veilig derde land?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Op dit moment beraden we ons erop of Turkije als veilig land van herkomst kan worden gezien. We bestuderen of Turkije op die lijst kan. Dit zit in de komende tranche waarover we een oordeel zullen vellen. Griekenland heeft Turkije inmiddels als veilig derde land bestempeld. De Commissie heeft inmiddels een interpretatie van de criteria gegeven waardoor het bestempelen van Turkije als veilig derde land een stuk dichterbij komt. Er moet dus nog wel iets gebeuren. Het moment waarop je dat onderzoek inzet, is natuurlijk ook van belang. Een hoop werk doen om vervolgens een nee te constateren, is ook niet zo handig. Het tendeeft echter wel die kant op. Landen zijn, samen met de UNCHR, bezig om te bekijken of het kan en welke verbeteringen nodig zijn om het mogelijk te maken.

De **voorzitter**: Er zijn nog wel meer vragen gesteld die nog niet beantwoord zijn.

Mevrouw **Stienen** (D66): Ja, over de NAVO-missie en mensenrechten.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: De NAVO-missie wordt nu juridisch vormgegeven. Het doel van de missie is in eerste instantie om de Turkse kustwacht te ondersteunen, zodat die mensen kan oppikken. Er wordt gekeken naar het juridische raamwerk om dat mogelijk te maken. Het is niet een manier om mensen naar Griekenland te brengen. Daar is die missie niet voor bedacht. Dan zou ze niet zo veel zin hebben. De NAVO-missie is dus bedoeld om Turkije te ondersteunen in het terughalen van mensen die daar de kust verlaten en in het pakken van de smokkelaars met wie die mensen, letterlijk, in zee zijn gegaan. Dat is het doel van die missie. Juridisch wordt nu bekeken welke mogelijkheden er zijn, wat je operationeel wel en niet moet doen en of het sowieso haalbaar is. Dat wordt nu uitgeplozen. Dat is dus het doel van de missie, als die er komt.

Mevrouw **Stienen** (D66): Ik heb nog een vervolgvraag. Dan heb je dus wel het risico van non-refoulement, dus dat mensen die in principe recht op

bescherming zouden kunnen hebben, op zo'n boot terechtkomen en worden teruggebracht naar Turkije of naar een ander land waar ze gevaar lopen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat veronderstelt dat mensen de Turkse wateren hebben verlaten. Anders is het land nog niet verlaten. Dan is er dus ook geen sprake van terugkeer naar het land dat men verlaten heeft.

Mevrouw **Stienen** (D66): Het hangt er dus van af waar die boten varen. Oké.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja.

De **voorzitter**: Er waren ook vragen over de opvang, over de kleinschalige opvang.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja, zeker. Ik ken de heer Hamming nog van toen hij wethouder in Tilburg was en ik als vertegenwoordiger van de studenten over meer huisvesting met hem discussieerde.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Hij deed ook Willem II.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Daar had ik dan weer minder mee te maken. Ik heb dus een lange geschiedenis met hem als het gaat om kleinschalige huisvesting. Het liefst zo individueel mogelijk, vond ik toen.

De heer **Rombouts** (CDA): Maar ik heet Rombouts, hoor.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Zeker, maar Hamming werd net genoemd.

De heer **Rombouts** (CDA): Ik heb niet, zoals de voorzitter het wel inleidde, willen spreken over coûte que coûte kleinschalige opvang.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik kom nog op de verdeling.

De heer **Rombouts** (CDA): Volgens mij is wel duidelijk dat ik niet voor coûte que coûte kleinschalige opvang heb gepleit, maar voor het kantelen van een rijkssysteem naar een lokaal opvangsysteem.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik reageerde even op uw buurman, de heer Van Rooijen, die naar het verleden van een functionaris verwees.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Dat was niet uitsluitend wat ik bedoelde. Ik sloot me vooral ook aan bij mijn collega.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Alles kan golven. Het is echter juist centraal getrokken, omdat het daarvoor decentraal lag en niet werkte. De vraag van de heer Rombouts ging over decentraal. De praktijk werkt al zo wat betreft de huisvesting van statushouders. De resultaten daarvan geven me niet meteen veel hoop. Op dat punt loopt het namelijk hopeloos achter. Ik wil overal over nadenken, maar er komt wel heel veel meer bij kijken. Soms zijn we met gemeenten bezig die zeggen: laat ons het doen. Maar dan krijg je, zoals we met de crisisnoodopvang ook hebben gemerkt, bijvoorbeeld een telefoontje: «Hoe zit dit?» en «Moeten we dat ook nog doen?» Het is dus vrij complex. Het naar rato toewijzen van statushouders is wat we doen. Dat is erg moeilijk. Dat loopt niet goed. Als je naar rato asielzoekers gaat toewijzen, dan moet je iedere dag mensen uit Ter Apel naar gemeenten brengen. Ik moet ze dan wel ergens onderbrengen. Dit is niet in een paar jaar geregeld. Voor een opvolger die ooit nog met zo'n piek te maken krijgt, lijkt het me heerlijk om te kunnen zeggen: ik heb ze

naar de gemeente gestuurd, ik ben er klaar mee, maar die opvang moet wel worden geregeld.

De heer **Rombouts** (CDA): Zo werkt het natuurlijk niet in interbestuurlijke verhoudingen. Dan zeg je: zullen we er samen voor gaan staan? De Staatssecretaris gaat in Europa staan voor het nationale quotum. Gemeenten zouden in Nederland gewoon verplicht moeten worden om zo'n quotum naar rato waar te maken. Ik geloof er heilig in dat dat een aantal grote voordelen heeft, zoals de betrokkenheid van mensen en de lokale kennis van wat het gaat kosten, hoe je de opvang moet organiseren en wie je erbij gaat betrekken. Ik spreek ook uit ervaring en op basis van wat ik in de opvang heb gezien. Het is heel moeilijk om met rijksambtenaren, die hun stinkende best doen maar die er soms even zijn, dan weer weg zijn en dan weer worden verplaatst, de opvang heel goed vorm te geven, terwijl er daaromheen diensten en instellingen functioneren die best willen maar niet mogen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: In de interbestuurlijke verhoudingen werkt het gelukkig ook zo dat we er altijd duidelijk over zijn. Het naar rato toewijzen van een categorie werkt juist niet. Ik heb 15.000 mensen in bedden liggen omdat het naar rato toewijzen van statushouders niet werkt. Ik heb geen enkel probleem met lokaal initiatief. Ik wil er ook echt aan meewerken als mensen zeggen: laat ons het nou meer regelen. Alleen, we merken vaak dat het, als we dan om tafel gaan om te bespreken wat erbij komt kijken, een stuk lastiger blijkt te zijn. Dan wordt toch besloten om het samen met het COA te doen. Ik zal echt niet ontkennen dat het COA bezig is met een omslag. De sensitiviteit voor bepaalde dingen is daar aan het groeien. Meer werk is meer mensen, dus we hebben ook oog voor de werving van nieuwe mensen. Het besef is er dat je niet kunt zeggen: wij hebben een model, waar kunnen wij in uw gemeente ons model neerplempen? Nee, dat werkt niet. Dat werkt wel als je een lage instroom hebt en heel veel keus. Dan kun je gewoon wachten op die ene gemeente die zegt: het kan hier. Ik ben het er dus helemaal mee eens dat het samen moet. Maar om de verantwoordelijkheid over te dragen aan gemeenten ... Laten we eerst met de statushouders aantonen dat dat werkt. Laten we ondertussen ook bekijken hoe we pragmatisch kunnen zijn in de samenwerking tussen het COA en gemeenten. Ik doe ook, zoals altijd, de oproep om het rechtstreeks aan mij te laten weten als iemand vindt dat het te ijzerenheinig gaat.

De heer **Rombouts** (CDA): Ik wil daar nog één ding over zeggen, voordat ik, zoals aangekondigd, om 16.15 uur weg moet. Ik vind dat de Staatssecretaris een punt heeft als het gaat over die statushouders. Ik vind het niet goed van gemeentes dat ze op dat punt zo matig presteren. Dit laat onverlet dat ik erin geloof dat we over een aantal jaren naar dat lokale opvangsysteem gekanteld zullen zijn en dat we het dus met de overheden samen zullen gaan doen. Niet alleen het Rijk zal daarin een zekere verantwoordelijkheid nemen, maar ook de provincie. En steden zullen er dan uiteindelijk voor moeten staan. Staat de Staatssecretaris open voor een pilot om dat eens met een regio uit te proberen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: En u dacht aan Friesland?

De heer **Rombouts** (CDA): Ik zit hier als Kamerlid. Verder wil ik niet gaan.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik denk dat we dat idee moeten opbrengen via de regietafels per provincie. Laat er dan een goed plan liggen, een plan dat ervoor zorgt dat ik gegarandeerd op een aantal plekken opvang heb. Tegen het bestuur van een bepaalde grote stad heb ik al eens gezegd: «Dit is mijn budget per persoon. Als je er met zo'n vast budget zoveel honderd kunt opvangen, dan is dat oké.» Je moet dan alleen wel de afspraak

maken dat je niet na drie dagen zegt: o, moet ik hun ook nog te eten geven? Ja, dat moet dan ook. Of: moet ik er nou ook nog voor zorgen dat ze op tijd in Ter Apel of bij een ander IND-kantoor staan? Ja, dat moet dan ook. We merken vaak dat het er tot nu toe vaak toe leidt dat heel veel dingen samen worden gedaan, en dan bedoel ik: dat meer dingen samen worden gedaan dan de gemeente had verwacht toen ze in eerste instantie nog meende het wel even alleen te kunnen doen. Ik vind het echter prima om het aan die regietafels hierover te hebben en te bekijken wat op dit punt mogelijk is. Opvang is opvang.

Ik heb nog een vraag staan over de IND. Om jobotheid te voorkomen, hebben we nu, via de Najaarsnota, de financiering eerder beschikbaar gemaakt. Ik zag namelijk aankomen dat ik anders in januari tegen alle net getrainde jongens en meisjes zou moeten zeggen: u bent even niet zo nodig. Nu valt dat wel mee, want we hebben zo'n achterstand dat er werk genoeg is. Ik deed dat dus om te voorkomen dat ik dan om financiële redenen zou moeten zeggen: ik moet even wachten op de Voorjaarsnota, hopelijk hebt u dan nog geen andere baan. Dat schiet niet op. We hebben vorig jaar ongeveer 300 mensen extra aangeworven. Er is nu een fiftyfiftyverdeling tussen ervaren mensen en nieuwe mensen. Dat moet niet veel schever worden. We hebben er nu voor gezorgd dat we niet weer dat jojobedoe hebben.

Over de beslistermijnen zeg ik het volgende. Als het goed is, is de regelgeving inzake het sporenbeleid vandaag gaan lopen. We prioriteren nu de mensen die geen recht hebben op opvang, zodat we die opvangplekken weer snel beschikbaar hebben en zodat burgemeesters niet meer aan bewoners, die zij ervan hadden overtuigd dat Syriërs opgevangen moesten worden, hoeven uit te leggen waarom er allemaal Albanezen tussen zitten. Die mensen worden nu dus met voorrang behandeld, om de opvang te ontlasten. Dat spoor hebben we nu in gang gezet. Dat kost ook minder werk. Dat is het voordeel sinds vandaag. Hierdoor hebben we ook sneller weer capaciteit beschikbaar.

Het oprekken van de beslistermijn is niet bedoeld om het maar langer te laten duren. Het duurde al langer door de omstandigheden. Ik liep qua wachttijd al over de beslistermijn heen. Dan loop je het risico dat je een deel van de IND moet vrijmaken om bezwaarschriften op overschrijding van de beslistermijn te behandelen, waardoor de beslistermijnen voor de rest nog langer gaan duren. De wet voorziet in die mogelijkheid voor dit soort gevallen. Ik heb daarvan gebruikgemaakt. Waarom dan 15 maanden? Omdat dat volgens de wet het andere maximum is. Dat is vrij technisch. Het doel is om daar ver onder te blijven. Bij de IND wordt nu niet gedacht: o, nu hebben we per persoon 15 maanden. Zo zit het niet.

De **voorzitter**: Als GroenLinks-woordvoerder geef ik nog een reactie op het prioriteren van de kansloze zaken. Eerder was volgens mij prioritering van de meest kansrijke zaken aangekondigd. Dat zou als voordeel hebben dat mensen sneller aan gezinshereniging toekomen. Als nu die andere groep wordt geprioriteerd, gaat de gezinshereniging juist weer langer duren. Misschien sluit dit wel aan bij de vraag die ik nog had over wat er interdepartementaal gebeurt om de aansluiting op scholing en arbeidsmarkt te verbeteren. We moeten niet hebben dat mensen twee jaar moeten wachten en er pas dan stap voor stap dingen gaan gebeuren.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat laatste doen we binnen de opvang wel meer. We doen wat er kan. Vooral collega Asscher heeft op dit punt de lead, want hij gaat over integratie en – dat helpt – werk en vrijwilligerswerk. Vooral hij is daarvoor van belang. Er zijn mogelijkheden om iets te doen met taal of werk. De bottleneck is meestal niet dat een regel dat tegenhoudt. Het is eerder dat mensen er niet aan toe zijn. Je moet de mensen ook bij elkaar krijgen, of het nu gaat om vrijwilligerswerk of om gewone arbeid. In de noodopvang doen we aan taalcurssussen. We

proberen daarin verbeteringen aan te brengen. Het echte werk komt echter pas als je een status hebt gekregen. Het sporenbeleid kent ook een spoor om statusaanvragen waarvan je denkt dat die evident ingewilligd zullen kunnen worden, versneld af te handelen. Die knop ben ik ook aan het installeren, maar dat duurt iets langer. Daarna kun je bekijken wanneer je die knop desgevraagd aanzet. De zorgvuldigheid moet natuurlijk geborgd zijn. Het sporenbeleid voorziet dus ook in dat spoor. Dit is nu ook ontworpen, maar de andere sporen konden sneller worden geregeld. Die zetten we nu prioritair in. Het doel daarvan is niet om tot in lengte van dagen een Albanees sneller te kunnen laten weten dat hij geen plek heeft, maar om ervoor te zorgen dat zijn vrienden niet meer komen omdat ze merken dat dat geen zin heeft en om te voorkomen dat zo iemand hier fijn zeven maanden opvang krijgt. Ondanks de kritiek op de kwaliteit van onze opvang zijn er kennelijk toch nog veel mensen die dat verkiezen boven de thuissituatie. Wij willen dat niet hebben. Als de instroom uit veilige landen afneemt, dan hoef je de aanvragen ook niet meer snel te behandelen en kun je je aandacht volledig richten op de overige instroom.

Mevrouw **Stienen** (D66): Ik heb nog een vraag over de opvang. Ik stel deze vraag ook namens mevrouw Bikker van de ChristenUnie. Het gaat over de opvang van kinderen en minderjarigen. We hebben het al een beetje over cijfers gehad. Mevrouw Bikker zei net in de wandelgang dat 40% van de mensen die instromen, jonger dan 18 jaar is. Ik weet niet of dat waar is. De Kinderombudsman heeft vorige week een heel kritisch rapport uitgebracht over de rechten van kinderen en minderjarigen in de noodopvang. Ik ben benieuwd of de Staatssecretaris daarop al een reactie heeft gegeven en, zo ja, of hij die met ons wil delen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Formeel nog niet, maar het past in de lijn van het rapport dat ook mijn eigen inspectie op mijn verzoek heeft gemaakt. Er zijn met Nidos afspraken gemaakt over andere opvang van minderjarigen. Die gelden vanaf begin dit jaar. Gelet op de onderzoeksmethode zeg ik: het zijn impressies. Dat geldt ook voor de onderzoeken van daarvoor. Ik kan die impressies wel linken aan de huidige situatie. Er zijn ook andere geluiden van mensen in die opvang, maar het is niet wat je eigenlijk wilt. Kwaliteit en kwantiteit zijn niet elkaars vriend in dit domein. Het gaat er bij voorrang om, zoals we ook bij de crisisopvang zagen, dat de kwetsbaren en minderjarigen daarvan het minst last hebben en zo snel mogelijk in een betere opvang komen. Vaak is die opvang dan ook kleinschaliger. De ironie is dat gemeentes vaak wel opvang van minderjarigen willen, omdat dat sympathieker klinkt, terwijl juist daar de meeste overlast mee is, omdat het gaat om pubers, die zich nu eenmaal zo gedragen. Het heeft bij Heumensoord net wat te lang geduurd, maar we proberen de tijd tussen noodopvang en het regelen van onderwijs zo kort mogelijk te maken. OCW heeft wat dat betreft nu ook een been bijgetrokken. Het heeft nu ook meer ervaring in het snel regelen daarvan. We werken daar aan verbetering.

Mevrouw **Wezel** (SP): Ik heb daar nog een aanvulling op. U had het over de wat meer kwetsbaren, zoals homo's en alleenstaande of alleenreizende vrouwen. Hoe worden zij nu opgevangen? Worden zij eruit gefilterd en op andere plekken ondergebracht, of niet?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Mannen en vrouwen zitten wel in verschillende ruimtes. We hebben geen categoriale opvang voor bepaalde doelgroepen. Persoonlijk zou ik het ook als nederlaag ervaren als het ons niet lukt om veilige omstandigheden te creëren. Ik heb toch het idee dat we met het apart zetten meer de foute lui belonen die niet kunnen accepteren dat mensen anders zijn en dat je die gewoon normaal moet behandelen. Ik

vind, en in maart kom ik ook met voorstellen daarvoor, dat juist zij steviger moeten worden aangepakt. Ik zou bijna zeggen: zet hen dan apart of onthoud hun de opvang, niet de potentiële slachtoffers. Maar de mensen bij het COA zijn ook verstandig. Soms gaan ze bijvoorbeeld gewoon al slim om met het toedelen van kamers. Dat heet dan echter geen ...

Mevrouw **Stienen** (D66): Ik begrijp dat de Tweede Kamer wel voor de motie van D66 heeft gestemd.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat klopt, maar die was wel geclausuleerder dan de media deden voorkomen. Daarin wordt niet verzocht om bij binnenkomst aan mensen te vragen door welk kenmerk zij hun identiteit het meest laten definiëren en welke opvang ze dan willen. Ik vraag me dan af of een christelijke lesbiëne naar de vrouwenopvang, de christenopvang of de LHBT-opvang zou moeten. Maar goed, in die motie wordt daar gelukkig niet om verzocht. Het gaat erom dat in uitzonderingsgevallen een kwetsbare persoon kan worden uitgeplaatst. Daar heb ik geen aparte faciliteit voor, maar dat doen we nu al wel, vaak ook in overleg met zo iemand die last heeft van pesterijen of erger. Sommigen willen dan graag naar een andere opvang. Sommigen willen dat pertinent niet, en dan doen we dat ook niet. Er zijn ook weleens mensen die een tijdje bij een particulier of een stichting een plek hebben. We gaan kijken hoe we dat met elkaar kunnen rijmen. De lijn moet echter wel zijn dat de mensen die niet kunnen omgaan met respect voor anderen, eruit moeten worden gefilterd en niet de mensen die niks misdaan hebben en het slachtoffer zijn.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Ik heb een vraag die eerder ook aan de orde is geweest in een overleg met mevrouw Ploumen. Ten tijde van dat overleg, twee of drie weken geleden, waren er berichten dat veel kinderen die hierheen kwamen, al dan niet met ouders of andere begeleiding, verdwenen. Mevrouw Ploumen heeft toegezegd dat daar onderzoek naar gedaan zou worden. Wellicht zou het meevallen. Is daar al wat meer over bekend? Het ergste vind ik dat ze, al dan niet via smokkelaars, zomaar ergens terecht kunnen komen of bijvoorbeeld in de prostitutie geraken. Is daar inmiddels een beetje een beeld van? We zijn nu een paar weken verder.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat was het beroemde bericht van Europol, waarin sprake was van 10.000 kinderen. De Kinderombudsman heeft dat aantal toen op basis van zijn gevoel verdubbeld. Dat heeft hij letterlijk zo gezegd, dus kan ik dit ook noemen. We hebben vaak contact gezocht met Europol en er uitgebreid mee gesproken. Ze hadden wel een persbericht, maar geen onderzoek of rapport. Het was kennelijk een inschatting. Het heeft gewerkt als een signaal, en dat is prima. We zien het in Nederland ook: het gaat niet om heel hoge aantallen en soms weet je gewoon niet waar het kind en het gezin heengaan. Als er signalen zijn dat er van misbruik sprake is, dan wordt vanuit het voorzorgprincipe daarop geacteerd en wordt de politie ingeschakeld. We hebben de inmiddels bekende zaak betreffende de Eritrese kerk gehad. Ik weet niet hoe dat ging, maar de signalen waren raar en veelvuldig. Dan kiezen we er uit voorzorg voor om minderjarigen daar niet meer heen te laten gaan. Dat heeft ook risico's. Het kan zijn dat wij op een signaal reageren, terwijl later blijkt dat het toch anders zat. Dat gebeurt dus ook. We letten wel op wat er rondom de COA-opvang gebeurt. We denken niet: zodra ze het terrein aflopen, is het hun eigen verantwoordelijkheid. Zeker bij minderjarigen denken we dat niet. Zij moeten ook toestemming hebben van een voogd. Het zijn geen grote aantallen in Nederland, maar het komt helaas nog

steeds voor dat er iemand ineens vermist raakt, zoals ook voorkomt bij niet-vluchtelingen.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Het probleem is dus veel minder groot dan het misschien leek. Dat is de vraag van toen en ook van nu.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik vind het lastig...

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Ik hoef geen getal te horen, hoor.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik wees erop dat Europol geen onderbouwing had, maar zelf kan ik het tegendeel ook niet bewijzen. En Europol had het ook over heel Europa. Laat ik het zo zeggen: ook los van de vluchtelingenstroom is er in menig Europees land het probleem dat in bepaalde groepen kinderen zich in onverkwikkelijke situaties bevinden. Ik kan niet zeggen dat zo'n aantal niet zou kunnen gelden voor heel Europa. Er kunnen echter ook dubbeltellingen zijn. Wat vooral de niet-EU-landen op de route registreren, is namelijk niet gekoppeld.

De heer **Van Rooijen** (50PLUS): Is het een beleidspunt van het voorzitterschap om hier op Europees niveau preventief iets aan te doen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het punt van de kwetsbaarheid heeft algemene aandacht, maar het is niet een apart actiepunt.

De **voorzitter**: We hebben in korte tijd zaken van buiten Europa, in Europa en in Nederland besproken. Heel hartelijk dank voor de uitgebreide beantwoording. De tafel is gedurende het overleg wat leger geworden, maar dat heeft niks te maken met gebrek aan belangstelling. Dat komt doordat alles hier maar gewoon vanzelf doorloopt. Dat is bij u natuurlijk ook het geval. U hebt nog vier maanden om alle ambities waar te maken. We zullen waarschijnlijk gedurende die vier maanden nog wel met elkaar spreken over de voortgang. Ik wens u en uw staf daar heel veel succes mee.

Sluiting 16.31 uur.